



SVEA HOVRÄTT  
Mark- och miljööverdomstolen  
Rotel 060206

**DOM**  
2021-02-15  
Stockholm

Mål nr  
M 346-21

## ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2020-12-14 i mål nr M 3008-20, se bilaga A

## PARTER

### Klagande

1. BA

2. E-BA

3. SA

4. NB

5. LC

6. SD

7. TE

8. AE

9. PE

3Dok.Id

1675820

---

<b>Postadress</b> Box 2290 103 17 Stockholm	<b>Besöksadress</b> Birger Jarls Torg 16	<b>Telefon</b> 08-561 670 00 08-561 675 50 <b>E-post:</b> svea.hovratt@dom.se www.svea.se	<b>Telefax</b>	<b>Expeditionstid</b> måndag – fredag 09:00–16:30
---	---	---	----------------	---

10. CF

11. CF

12. MH

13. BH

14. RI

15. AI

16. RI

17. RJ

18. SJ

19. MJ

20. JPJ

21. JEK

22. JK

23. K-OK

24. KK

25. SK

26. YK

27. RK

28. EK

29. B-GL

30. B-GL

31. MN

32. SNR

33. IN

34. AP

35. JP

36. NP

37. IR

38.LR

39.HS

40. IS

41. TS

42. LS

43. AS

44. SS

45. ES

46. BS

47. FS

48. JS

49. MS

50. SOS

51. KTH

52. RTH

53. LTR

54. KW

Ombud för 1-54: K-OK  
1

Ombud för 1-54: KK  
1

Ombud för 1-54: BS

55. Föreningen Svenskt Landskapsskydd

Ombud: BS

56. Föreningen Vi

1

Ombud: KK

**Motparter**

1. Länsstyrelsen i Kronobergs län

2. Stena Renewable Energy AB, 556571-5470

**SAKEN**

Anmälan om vattenverksamhet på fastigheter i Uppvidinge kommun m.m.

---

**MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT**

1. Mark- och miljööverdomstolen ger partiellt prövningstillstånd såvitt avser frågan om avvisning (mark- och miljödomstolens domslut punkt 1).

2. Mark- och miljööverdomstolen ändrar mark- och miljödomstolens domslut avseende punkt nr 1 endast på så vis att överklagandet avseende mark- och miljödomstolens klagande nr 52 (K-OK), 53 (KK) och 54 (BS) också avvisas.

3. Mark- och miljööverdomstolen ger inte prövningstillstånd i övrigt.

---

## YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

**Föreningen Svenskt Landskapsskydd, Föreningen Vi och enskilda** har överklagat mark- och miljödomstolens dom.

## MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

*Avvisning – punkten 1 och 2 i Mark- och miljööverdomstolens domslut*

Mark- och miljööverdomstolen finner skäl för att partiellt prövningstillstånd ska ges såvitt avser frågan om avvisning och tar upp målet till omedelbart avgörande.

Mark- och miljödomstolen har i sina domskäl, utöver klagande nr 1–46 som avvisats i domslutet, angett att även K-OKs, KKs och BSs överklagande ska avvisas. Dessa tre är dock inte upptagna i mark- och miljödomstolens domslut.

Efter en genomgång av handlingarna i målet gör Mark- och miljööverdomstolen samma bedömning som mark- och miljödomstolen på så vis att de i skälen uppräknade klagandena (mark- och miljödomstolens klagande nr 1–46 och nr 52–54) inte har haft rätt att överklaga länsstyrelsens beslut. Mark- och miljödomstolens dom i denna del ska således ändras endast på sätt att avvisningen även ska avse K-OKs, KKs och BSs överklagande.

*Anmälan om vattenverksamhet – punkten 3 i Mark- och miljööverdomstolens domslut*

Det överklagade avgörandet avseende anmälan om vattenverksamhet får prövas av Mark- och miljööverdomstolen bara om Mark- och miljööverdomstolen har gett prövningstillstånd.

Prövningstillstånd ska ges om

- det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
- det inte går att bedöma riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till utan att prövningstillstånd ges,

- det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre domstol, eller
- det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Mark- och miljööverdomstolen har gått igenom målet och kommit fram till att det inte finns skäl att ge prövningstillstånd i övrigt i detta fall.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Roger Wikström och Johan Svensson, referent, samt tekniska rådet Ingrid Johansson och hovrättsrådet Christina Ericson. Föredragande har varit Lina Vogel.





VÄXJÖ TINGSRÄTT  
Mark- och miljödomstolen

**DOM**  
2020-12-14  
meddelad i  
Växjö

Mål nr M 3008-20

**PARTER**

**Klagande**

1. BA

2. E-BA

3. SA

4. NB

5. LC

6. SD

7. TE

8. CF

9. MH

10. BH

Dok.Id 548573

---

**Postadress**

Box 81  
351 03 Växjö

**Besöksadress**

Kungsgatan 8

**Telefon**

0470-560 100

**E-post:** [mmd.vaxjo@dom.se](mailto:mmd.vaxjo@dom.se)

[www.domstol.se/vaxjo-tingsratt](http://www.domstol.se/vaxjo-tingsratt)

**Telefax**

**Expeditionstid**

måndag – fredag  
08:00–16:00

11. RI

12. AI

13. RI

14. RJ

15. SJ

16. MJ

17. JPJ

18. JEK

19. JK

20. SK

21. YK

22. RK

23. EK

24. B-GL

25. MN

26. SNR

27. IN

28. AP

29. JP

30. NP

31. IR

32. LR

33. HS

34. IS

35. TS

36. LS

37. AS

38. SS

39. ES

40. JS

41. MS

42. SOS

43. KTH

44. RTH

45. LTR

46. KW

47. AE

48. PE

49. CF

50. B-GL

51. FS

52. K-OK

53. KK

54. BS

55. Föreningen Svenskt Landskapsskydd

56. Föreningen Vi

1

Ombud för 1-51: K-OK

1

Ombud för 1-51 och 56: KK  
1

Ombud för 1-51 och 55:

**Motpart**

1. Länsstyrelsen i Kronobergs län

2. Stena Renewable Energy AB

**ÖVERKLAGAT BESLUT**

Länsstyrelsen i Kronobergs läns beslut den 29 maj 2020 i ärende nr 535-1627-2020,  
se bilaga 1

**SAKEN**

Anmälan om vattenverksamhet på fastigheterna A och B i Uppvidinge kommun

---

**DOMSLUT**

1. Mark- och miljödomstolen avvisar klagande nr 1–46:s överklagande.
  2. Mark- och miljödomstolen avslår klagande nr 47–51 samt Föreningen Vi och Föreningen Svenskt Landskapsskydds överklagande.
-

### BAKGRUND

Länsstyrelsen i Kronobergs län (länsstyrelsen) beslutade den 29 maj 2020 att förelägga Stena Renewable Energy AB (Stena AB), att vid arbeten med vägtrummor på fastigheterna A och B i Uppvidinge kommun, vidta följande försiktighetsmått:

1. åtgärderna ska utföras vid lågvattenföring och i ett sammanhang under så kort tid som möjligt,
2. vid risk för att arbetena kan medföra grumling av vattnet ska lämpligt grumlingskydd användas. Grumlingskyddet får tas bort först när arbetena är färdiga och grumlingen har upphört,
3. trummorna ska ha en dimension som inte orsakar vandringshinder, uppdämning eller torrläggning,
4. trummor ska grävas ned så att de inte utgör ett vandringshinder för fisk och annan fauna och så att naturligt bottenmaterial med tiden fylls på i trummornas botten,
5. yttersta lagret av eventuellt erosionsskydd ska inom normalvattennivån täckas med natursten på sådant sätt att spräng-/krossten inte blottas,
6. om det finns rinnande vatten i vattendragen ska vattnet ledas förbi arbetsområdet under arbetstiden så att vattendraget aldrig torrläggs nedströms eller uppströms arbetsområdet,
7. vid användning av fyllnadsmassor ska dessa vara fria från föroreningar,
8. efter grävarbeten ska arbetsområdet så långt som möjligt återställas till ursprungliga miljön,
9. arbetsmaskiner ska drivas med miljöklassade drivmedel och miljövänliga oljor godkända enligt svensk standard SS155434,
10. uppställning av arbetsmaskiner och tankning får inte utföras så att spill eller läckage riskerar att nå vattenområdet,
11. medel för omhändertagande av läckage och spill från maskiner ska finnas tillgängligt på plats,
12. vid förorening eller risk för förorening av mark eller vatten ska länsstyrelsen kontaktas och lämpliga åtgärder vidtas,

13. innan ni påbörjar vattenverksamheten ska ni meddela länsstyrelsen när arbetet kommer att påbörjas, skicka meddelandet till kronoberg@lansstyrelsen.se (ange ärendets diarienummer 535-1627- 2020),
14. senast en månad efter att arbetet är avslutat ska en redogörelse skickas till kronoberg@lansstyrelsen.se innehållande en översiktlig beskrivning av genomförandet och eventuella avvikelser (ange ärendets diarienummer 535-1627-2020).

Åtgärderna ska genomföras senast den 31 augusti 2022 och den anmälda åtgärden ska i övrigt bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad som angivits i anmälan och kompletteringarna därtill.

Länsstyrelsen bedömer vidare att den anmälda vattenverksamheten ska anses vara tillåtlig under förutsättning att åtgärden bedrivs i enlighet med beslutet.

Föreningen Svenskt Landskapsskydd, Föreningen Vi samt enskilda har nu överklagat beslutet till mark- och miljödomstolen.

#### **YRKANDEN M.M.**

**Föreningen Svenskt Landskapsskydd, Föreningen Vi samt enskilda** (klagandena) har i första hand yrkat att mark- och miljödomstolen beslutar följande:

- att genom inhibition förbjuda, eller på annat relevant sätt förhindra, Stena AB att fortsätta pågående arbeten med vattenverksamhet innan förekomsten av kungsörn i området har utretts och beslut om skyddsåtgärder har fattats,
- att genom inhibition förbjuda, eller på annat relevant sätt förhindra Stena AB att fortsätta pågående arbeten med vattenverksamhet innan besluten om tillåten vattenverksamhet har vunnit laga kraft,
- att aktuell vattenverksamhet ska prövas i domstol,
- att aktuell vattenverksamhet ihop med övriga nio (9) anmälningar samordnat ska prövas i domstol, och



- att samprövning av samhörande projekt ska ske, i detta fall samprövning av tillståndet för den miljöfarliga verksamheten och nu aktuella vattenverksamheter.

I andra hand har de yrkat att mark- och miljödomstolen ska återförvisa prövningen av aktuell vattenverksamhet till länsstyrelsen för att utreda skyddsfrågorna om kungsörn, behovet av en samprövning av de tio anmälda vattenverksamheterna samt behovet av en samprövning med den miljöfarliga verksamheten (vindkraftsparken) med dels aktuell anmälan om vattenverksamhet och dels de tio anmälda vattenverksamheterna sammantaget.

Till stöd för sina yrkanden har de anfört bland annat följande. Stena AB beviljades genom beslut den 23 juni 2011 enligt 9 kap. 6 § miljöbalken (1998:808) av MPD vid Länsstyrelsen i Kronobergs län (dnr 551-7240-09), tillstånd att bedriva miljöfarlig verksamhet i form av vindkraftverk på fastigheterna C, A , m.fl. Beslutet överklagades till mark- och miljödomstolen som avlog överklagandet i alla nu aktuella delar genom dom den 12 juli 2012, (M 2997–11). Mark- och miljööverdomstolen meddelade inte prövningstillstånd och domen vann laga kraft den 20 september 2012. Stena AB inkom i mars 2020 till länsstyrelsen med 10 olika anmälningar om vattenverksamhet i området för vindparken. Länsstyrelsen fattade i maj 2020 ett gemensamt delbeslut för alla 10 anmälningar, att Stena AB inte får påbörja anmälda vattenverksamheter förrän länsstyrelsen fattat beslut i frågan. Länsstyrelsen fattade beslut i maj och i juni 2020 att medge vattenverksamheterna och förelade om försiktighetsmått vid utförandena av 51 vattenpassager i området samt att vattenverksamheten skulle bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad som angivits i anmälan och kompletteringar samt att Stena skulle meddela länsstyrelsen vid vattenverksamheternas påbörjan och avslut.

#### Sakägares klagorätt

De enskilda som klagar är boende i omedelbar närhet till den planerade vindparken och hämtar dessutom sitt dricksvatten i egen brunn inom de avrinningsområden som

ingår i de aktuella anmälningarna. De kan därför anses som direkt berörda av beslutet och ska ingå i sakägarkretsen. Grunden som gäller för alla sakägarna i att överklaga är att detta område tillhör dem alla i generationer tillbaka som ett rekreations- och naturnära område med stor biologisk mångfald. Tjädern är redan påverkad genom att dess spelplatser raderas ut, kungsörnen kan bli hotad om liknande vårdslöshet drabbar deras revir. Det kanske mest graverande hot som kommer att uppstå är alla vattenföringar som nu ändras på ett för naturen onormalt sätt. Öppna diken på 1 x 1 m ersätts med trummor som har en diameter om 300 mm, vilket kommer att föranleda översvämningar och att vattenföringen hittar nya vägar vilket i sin tur påverkar den fauna som de genom åren har njutit av. De alla på landsbygden har egen vattenförsörjning av dricksvatten, många med grävd brunn och risk finns att deras vattenförsörjning påverkas av vattenverksamheterna. Vidare finns fiske i sjöarna där många närboende har fiskerätt. Risk finns att vattnet påverkas och därmed tillgången på fisk som kan påverkas av vattenverksamheten både vid markarbeten och vid sprängningsarbeten i och i närheten av vattendragen. En karta som visar sakägarnas bostäder och närheten till verksamheten bifogas överklagandet.

De föreningar som klagat uppfyller de krav som gäller för att kunna överklaga enligt 16 kap. miljöbalken.

Beslutet strider mot miljöbalkens krav på samprövning av samhörande projekt

Sakägarna har tagit del av totalt tio anmälningar av vattenverksamhet. Samtliga anmälningar avser arbeten som utgör infrastruktur för den miljöfarliga verksamhet som länsstyrelsen i Kronobergs län tog beslut om den 23 juni 2011 och avser en gruppstation för vindkraft på fastigheterna A m.fl. i Uppvidinge kommun.

Uppdelningen av ansökan om den miljöfarliga verksamheten och de nu aktuella vattenverksamheterna på ett stort antal olika anmälningar är i strid med miljöbalkens krav och EU:s MKB-direktiv om samprövning av samhörande projekt. De nu aktuella vattenverksamheterna skulle ha prövats tillsammans med den miljöfarliga verksamheten, vilket inte har skett. Mark- och miljööverdomstolen har i flera avgöranden meddelat att samtliga miljöeffekter behöver framgå i MKB:n, detta för bedömningen om behov föreligger av att helt eller delvis reglera den miljöfarliga

verksamheten. I t.ex. Mark- och miljööverdomstolens dom den 20 april 2007 i mål M 8597-06 framgår att en miljökonsekvensbeskrivning ska omfatta miljökonsekvenserna i sin helhet av ett projekt och inte endast vissa begränsade miljöeffekter. Länsstyrelsens beslut om miljöfarlig verksamhet från 2011 måste därför omprövas tillsammans med samtliga nu aktuella vattenverksamheter.

Alla vattendrag från aktuella vattenområden mynnar till slut ut i Alsterån, i en del fall via Hultbren och Badebodaån, vilket innebär att de haft att prövas i ett sammanhang. Länsstyrelsen har valt att inte göra så för att undvika det med nödvändighet följande faktumet att prövningen av vattenverksamheterna måste ske av mark- och miljödomstolen och således inte är något som länsstyrelsen har mandat att besluta om.

I området för den miljöfarliga verksamheten finns många platser där vägar och ytor sammanfaller med bäckar, åar och våtmarksområden. I MPD:s beslut 2011 omnämns inte ens ordet vattenverksamhet, och därmed inte heller hur den för vindparkens anläggande nödvändiga vattenverksamheten ska handläggas och beslutas. Detta framgår inte heller i länsstyrelsens nu överklagade beslut. Samtliga tio anmälningar hänger samman med den miljöfarliga verksamheten, ordet vattenverksamhet ingår inte i tillståndets text och någon samprövning kan därför inte ha skett som omfattar den sammanlagda miljöpåverkan. De tio anmälningarna omfattar 51 vattenpassager som bedöms var för sig i separata beslut. Någon helhetsbedömning av de sammanlagda miljöeffekterna saknas för vattenverksamheterna och även av de sammanlagda miljöeffekterna ihop med den miljöfarliga verksamheten. Detta ska beaktas särskilt med tanke på den stora omfattningen av den miljöfarliga verksamheten bestående av 47 vindkraftverk och bland annat cirka 45 km nyanlagd och förstärkt väg för tunga och extremt långa transporter som berör de nu aktuella 51 vattenpassagera och våtmarksområdena. För att kunna bedöma de sammanlagda miljöeffekterna så skulle de nu aktuella vattenverksamheterna ha prövats tillsammans med den miljöfarliga verksamheten, vilket länsstyrelsen borde ha insett. Så har inte skett vilket är i strid mot miljöbalkens krav och EU:s MKB-direktiv om samprövning av samhörande projekt.

Vattenverksamheterna ska rätteligen prövas i domstol

Enligt 19 § i förordning (1998:1388) om vattenverksamheter (vattenverksamhetsförordningen) undantas tillståndsplikt enligt miljöbalken enbart för bland annat byggande av bro eller anläggande/byte av trumma i ett vattendrag med en medelvattenförsörjning som uppgår till högst en kubikmeter per sekund. Aktuell vindpark ligger i sin helhet inom fyra avrinningsområden som samtliga slutligen mynnar i Alsterån, vissa via Hultbren och Badebodaån. Det innebär att de därför ska prövas i ett enda sammanhang eftersom de utgör delar av ett och samma projekt och därtill har gemensam påverkan på förekommande flora och fauna samt allmänhetens dricksvattenuttag. Begreppet vattendrag måste då tolkas så som den sammanlagda vattenföringen från de fyra avrinningsområdena där 51 vattenpassager i form av nyanläggning av bro och trummor och utbyte av trummor avser utföras. Medelvattenföringen (MQ) är enligt SMHI för de fyra aktuella avrinningsområdena för de tio anmälningarna enligt följande. Mynnar i Badebodaån 0,55 m<sup>3</sup>/s, utloppet av Hultbren 0,43 m<sup>3</sup>/s, inloppet i Hultbren 0,29 m<sup>3</sup>/s och mynnar i Alsterån 0,67 m<sup>3</sup>/s. Den sammanlagda medelvattenföringen för de vattendrag som berörs av anmälningarna är således närmare 2 m<sup>3</sup>/s (1,94 m<sup>3</sup>/s) och vattenverksamheten ska därför handläggas av mark- och miljödomstolen inom ramen för en tillsynsprövning enligt 11 kap. miljöbalken och inte som separata anmälningsärenden. Länsstyrelsen har trots avsaknad av mandat styckat upp vattenverksamheten i tio delbeslut där medelvattenföringen i var och ett av fallen naturligtvis med marginal underskrider en kubikmeter per sekund. Länsstyrelsen har valt att stycka upp vattenverksamheten i delar för att undvika en tillståndsprövning av den samlade vattenverksamheten som då måste ske av mark- och miljödomstolen, vilket innebär en för länsstyrelsen förlorad kontroll över utgången och med större krav på relevant information, underlag och samråd. Eftersom prövningen av vattenverksamheten undanhållits en samlad prövning med den miljöfarliga verksamheten som den intimt hänger samman med så har länsstyrelsen och Stena AB försatt sig i en sådan situation där länsstyrelsen med så enkla och snabba medel som möjligt vill hjälpa bolaget vidare. Enligt SMHI:s siffror så är högvattenföringen (MHQ) för de fyra avrinningsområdena cirka 7 m<sup>3</sup>/s och det är fråga om en särskilt stor skillnad gentemot den normala vattenföringen om cirka 2

m<sup>3</sup>/s, vilket motiverar en tillståndsprovning. Uppdelningen och fragmenteringen av provningen är fel och alla vattenverksamheter måste provas samlat i domstol. Alla anmälningar hänger samman med den miljöfarliga verksamheten och det är ytterligare skäl för en större samlad provning, särskilt gäller det frågan om kungsörn.

#### Kungsörn i området för aktuell vindpark

I och i anslutning till det aktuella exploateringsområdet för vindparken finns revir, bo med mera för kungsörn. Det framgår inte av länsstyrelsens beslut i vilken utsträckning hänsyn har tagits till förekomsten av kungsörn.

#### Efterkontroll av vattenverksamheten saknas i länsstyrelsens beslut

Vattenverksamheten i området för den miljöfarliga verksamheten är omfattande och består av 51 vattenpassager där nyanlagda alternativt utbyte av trummor förläggs i diken, bäckar och våtmarker med mera. Syftet med vattenverksamheten är att anlägga vägar över vattenpassagerna. Det ska uppmärksammas att vägarna ska belastas med omfattande och mycket tunga laster vid transporter av massor och delar till vindkraftverken. Det kan därför inte uteslutas att trummorna påverkas på så sätt att de trycks samman, sjunker eller ändrar läge och lutning eller förändras på annat sätt när de utsätts för det höga tryck som uppstår vid överkörningar. För bedömning av trummornas storlek har Stena AB anlitat konsulter från andra delar av landet som saknar lokal och långvarig kännedom om vattenföringen i området. Konsulterna påstås ha gjort bedömningen vid två tillfällen då hög respektive låg vattenföring förelåg. Länsstyrelsen har inte gjort några invändningar mot konsulternas bedömningar. Sakägare med god och långvarig kännedom om de lokala förhållandena om vattenföringen anser att konsulterna har gjort felbedömningar av ett betydande antal av trummornas storlek, framförallt att dimensionerna är för snålt tilltagna vid nyanlagda trummor. Vattenföringen varierar stort mellan åren och på ett sätt som inte framgår vid enbart en ettårig observation. En för snålt tilltagen trumma riskeras att slammas igen över tid, vilket medför översvämningar och skada för levande organismer.

Medelvattenföringen är inte det enda mått av intresse när det gäller förekomsten av vatten i vattendrag. De skyddsåtgärder som behöver vidtas har att dimensioneras långsiktigt. Hänsyn måste därför även tas till hög- och lågvattenflöden. Vid stor variation i vattendrag behöver förekomsten av återkommande tidvis mycket högre flöden än normalt också vägas in vid en avvägning enligt t.ex. punkt 6 i 19 § vattenverksamhetsförordningen. Medelhögvattenföringen (MHQ), medelvattenföringen (MQ) och medellågvattenföring (MLQ) är enligt SMHI för de fyra avrinningsområdena enligt följande. Mynnar i Badebodaån MHQ 1,70 m<sup>3</sup>/s, MQ 0,55 m<sup>3</sup>/s och MLQ 0,10 m<sup>3</sup>/s. Utloppet av Hultbren MHQ 1,26 m<sup>3</sup>/s, MQ 0,43 m<sup>3</sup>/s och MLQ 0,09 m<sup>3</sup>/s. Inloppet i Hultbren MHQ 1,29 m<sup>3</sup>/s, MQ 0,29 m<sup>3</sup>/s och MLQ 0,04 m<sup>3</sup>/s samt mynnar i Alsterån MHQ 2,92 m<sup>3</sup>/s, MQ 0,67 m<sup>3</sup>/s och MLQ 0,10 m<sup>3</sup>/s. Variationen är stor mellan hög- och lågvattenföring. Medelhögvattenföringen (cirka 7 m<sup>3</sup>/s) är också väsentligt mycket större än medelvattenföringen (cirka 2 m<sup>3</sup>/s). Den av SMHI redovisade högsta vattenföringen över tid som HQ10 och HQ50 är ännu högre (cirka 10–13 m<sup>3</sup>/s). Länsstyrelsen har föreskrivit olika försiktighetsmått specifikt vid anläggningsarbetena, exempelvis grumlingskydd, varningshinder, förbiledning, fyllnadsmassor med mera men har helt förbisett att alla försiktighetsmått är ogjorda om trummans funktion inte kan säkerställas över tid. Med tanke på det stora antalet passager av vattendrag och andra vattenområden, varav en mycket stor del nyanlagda, samt den mycket tunga och omfattande trafik som uppstår under byggnationen och senare vid avveckling av verksamheten, samt osäkerheten om trummorna är ändamålsenligt dimensionerade, så borde länsstyrelsen ha förstått behovet av tillräcklig och i övrigt adekvat dimensionering samt tillsyn för att bibehålla vattenpassagernas långsiktiga funktion. Behovet av nödvändiga dimensioneringar och av nödvändig tillsyn hade framkommit ifall en samprövning av tillståndet för den miljöfarliga verksamheten och nu aktuella vattenverksamheter hade skett och hade med fördel kunnat regleras i tillståndets villkor, så även om det skett en tillståndsprövning enligt 11 kap. miljöbalken. Följden av länsstyrelsens agerande har utöver vad som redan anförts också inneburit allvarliga feldimensioner och andra felaktiga skyddsåtgärder, samt att varje krav på efterkontroll av vattenverksamheternas lång-

siktiga funktioner saknas. Detta kommer att medföra att levande organismer påverkas i oönskad grad och i värsta fall slås ut. Skyddsåtgärder och efterkontroll saknas också i fråga om kungsörn.

Vidare saknas krav på vem som ska åtgärda och bekosta eventuella tillrättalägganden eftersom detta inte har beslutats. Med erfarenhet av hur prioriteringar sker inom tillsynen i de aktuella avseendena hos beröra myndigheter betyder det i praktiken att ingen adekvat efterkontroll, tillsyn eller åtgärdande av brister kommer att ske vilket är en oacceptabel situation.

#### Arbetet har redan påbörjats innan laga kraft

Länsstyrelsen har fattat delbeslut av vilket det framgår att Stena AB inte får påbörja anmälda vattenverksamheter förrän länsstyrelsen fattat beslut i frågan. Beslutet har vunnit laga kraft. Länsstyrelsen har därefter fattat tio beslut om anmälda vattenverksamheter. Till samtliga beslut har bilagts information om att besluten får och kan överklagas till mark- och miljödomstolen. Detta kan inte innebära annat än att länsstyrelsen medger att besluten inte träder i laga kraft förrän en eventuell överklagandeprocess av avgjord. Överklagan har insänts till mark- och miljödomstolen och besluten har därmed inte vunnit laga kraft och påbörjan av vattenverksamheten i förtid är olaglig. Tillståndet till den miljöfarliga verksamheten vann laga kraft 2012. Det har funnits gott om tid att ge in anmälan om vattenverksamhet och invänta laga kraft-vunna beslut. Så har inte skett. Stena AB har först i mars 2020 gjort anmälan om vattenverksamhet samt påbörjat vägbyggnation i april 2020 och arbeten med vattenverksamheter i juni 2020. Laga kraft har inte inväntats och Stena AB har därför utfört olagliga arbeten. Den brådska som Stena AB visar är självförvållad och inte skäl till att påbörja vattenverksamheter innan besluten vunnit laga kraft. Sakägarna har sett att Stena AB på platsen sedan en tid tillbaka har utfört vattenverksamhet och Stena AB erkänner att sådana arbeten har utförts med att till länsstyrelsen ge in rapporter om arbeten. Stena AB har utfört och fortsätter utföra olagliga arbeten utan att tillsynsmyndigheten ingriper. Länsstyrelsen har som tillsynsmyndighet att åtalsanmäla detta förhållande till polismyndigheten, vilket inte har skett.

## DOMSKÄL

### Tillämpliga bestämmelser

Tillämpliga bestämmelser framgår av länsstyrelsens beslut och nedan.

### Prövningens omfattning

Mark- och miljödomstolen kan i förevarande mål enbart pröva det som omfattas av länsstyrelsens beslut. Prövningen omfattar således enbart aktuell anmälan om vattenverksamhet samt förelagda försiktighetsmått.

### Frågan om klagorätt

#### De enskilda klagandena

Av 16 kap. 12 § miljöbalken (1998:808), MB framgår att överklagbara domar och beslut får överklagas av den som domen eller beslutet angår, om avgörandet har gått denne emot. Vem beslutet angår ska enligt lagmotiven avgöras med tillämpning av ett sakägarbegrepp som för den processuella delen är enhetligt för miljöbalken (se prop. 1997/98:45 del 1 s. 483 ff.). Enligt praxis är det den som kan tillfogas skada eller utsättas för någon annan olägenhet, om risken för skada eller olägenhet rör ett av rättsordningen skyddat intresse som inte enbart är teoretisk eller helt obetydlig, som har rätt att överklaga (se NJA 2012 s 921). En sådan avgränsning av enskildas klagorätt är vidare förenlig med Århuskonventionen som syftar till att ge allmänheten tillgång till miljöinformation, möjlighet att påverka miljöbeslut och rätt att få en rättslig prövning av miljöfrågor.

De enskilda klagandena har anfört flera skäl till stöd för att de har haft rätt att överklaga länsstyrelsens beslut. De har bland annat påtalat att området har tillhört dem i generationer, att många av dem har egen vattenförsörjning med dricksvatten från grävda brunnar samt har fiskerätt i sjöarna.

Mark- och miljödomstolen finner att ovanstående skäl inte kan ge samtliga enskilda klagandena en rätt att klaga. Länsstyrelsens beslut kan därför inte anses angå dem alla på ett sådant sätt att de har haft rätt att överklaga det.



Domstolen finner därmed att BA, E-BA, SA, NB, LC, SD, TE, CF, MH, BH, RI, AI, RI, RJ, SJ, MJ, JPJ, JEK, JK, K-OK, KK, SK, YK, RK, EK, B-GL, MN, SNR, IN, AP, JP, NP, IR, LR, HS IS, TS, LS, AS, SS, ES, BS, JS, MS, SOS, KTH, RTH, LTR och KW inte har haft rätt att överklaga länsstyrelsens be-slut. Deras överklagande ska därmed avvisas.

Vad gäller klagandena AE, PE, CF, B-GL och FS så äger eller bor de på fastigheter som angrän-sar direkt till de i målet berörda fastigheterna där åtgärderna ska utföras. Vid detta förhållande får länsstyrelsens beslut anses angå dem på ett sådant sätt att de har haft rätt att överklaga det.

#### Föreningen Vi och Föreningen Svenskt Landskapsskydd

Miljöorganisationers rätt att överklaga beslut och avgöranden som rör miljöfrågor regleras i 16 kap. 13 § MB. Ideella föreningar eller annan juridisk person som har till huvudsakligt ändamål att tillvarata naturskydds- eller miljöskyddsintressen och som inte är vinstdrivande får överklaga med stöd av bestämmelsen. En förutsättning för klagorätten är att föreningen dels har bedrivit verksamhet i Sverige under minst tre år och dels att föreningen har minst 100 medlemmar eller på något annat sätt visar att verksamheten har allmänhetens stöd. Bestämmelsen har sin bakgrund i Århuskonventionen.

Högsta domstolen har vidare i sitt avgörande den 30 september 2020 i mål T 5637–19 konstaterat att kriteriet att organisationen visar att verksamheten har allmänhetens stöd är otydligt och gett ytterligare exempel på omständigheter som kan beaktas. En organisation kan visa att den har allmänhetens stöd genom bland annat antalet bidragsgivare, om och hur organisationen har varit i kontakt med myndigheter och hur länge organisationen har varit verksam. Syftet med bestämmelsen är att ge föreningar som har ett förhållandevis brett stöd för allmänna miljöskyddsfrågor en omfattande och lättillgänglig möjlighet att överklaga. Det ska inte ställas för höga beviskrav vid bedömningen om en förening har allmänhetens stöd och bedömningen ska vara generös.

Mark- och miljödomstolen konstaterar mot bakgrund av vad som framkommit i målet att Föreningen Vi och Föreningen Svenskt Landskapsskydd har haft rätt att överklaga länsstyrelsens beslut.

#### **Mark- och miljödomstolens bedömning**

Mark- och miljödomstolen bedömer, utifrån vad sökanden redogör för i sitt underlag i anmälan, att de sökta åtgärderna medför en obetydlig och lokal påverkan, utan någon samverkande effekt i förhållande till övriga nio anmälningar om vattenverksamhet, under förutsättning att försiktighetsåtgärder vidtas i enlighet med Länsstyrelsen i Kronobergs län beslut i ärendet.

Klagandena har bland annat även ifrågasatt att trumma/trummor är anlagda med erforderlig dimension. Domstolen noterar att Stena AB hänvisar till att dimensionering av trummor baseras på platsbesök, riktlinjer från Skogsstyrelsen och en beräkningsmodell som Trafikverket har framtagit för flöden i vattendrag. Mark- och miljödomstolen utgår från att en sådan dimensionering säkerställer trummans/trummornas funktion över tid.

Mark- och miljödomstolen gör sammanfattningsvis ingen annan bedömning, både i fråga om anmälan om vattenverksamhet samt i fråga om försiktighetsmått, än den

som länsstyrelsen har gjort och som framgår av det överklagade beslutet. Vad klagandena har anfört i målet ändrar inte denna bedömning. Överklagandena ska därför avslås.

#### **Frågan om inhibition**

Domstolen konstaterar att beslutet inte lagligen kan inhiberas eftersom det inte gäller omedelbart. Eftersom domstolen tar upp målet till slutligt avgörande prövas vidare inte frågan om interimistiskt förbud mot fortsatt verksamhet.

#### **Övrigt**

Domstolen har samma dag prövat målen M 3010-20, 3016-20, 3033-20, 3034-20, 3257-20, 3265-20, 3267-20, 3349-20 och 3356-20 avseende arbeten i vattenområden för nedläggning av trummor eller anläggande av nya vägar som behöver utföras för den nya vindkraftsparken.

#### **HUR MAN ÖVERKLAGAR**, se bilaga 2 (MMD-02)

Överklagande senast den 4 januari 2021.

Urban Erntoft

Mats Käll

---

I domstolens avgörande har rådmannen Urban Erntoft (ordförande) och tekniska rådet Mats Käll deltagit. Föredragande har varit beredningsjuristen Caroline Torstensson.